

FREMTIDENS TEKSTILINNSAMLING I NORGE

Hell, 14. februar 2024.
Frode Syversen, daglig leder Mepex Consult

Stemmerett jeg?

- 1986 Flyttet fra Trondheim
- 1991 Startet i Mepex (33 år)
- 1996-97 Kildesortering Drammensregionen –tekstiler integrert del
- 2009 Reno-tec ble tekstilnnsamler – med god hjelp av meg
- 2011 Startet engasjement for UFF Norge. India i 2015
- 2016 Deltok i studie Nordisk Ministerråd vedr. hva skjer med brukte tekstiler. Feltbesøk i Malawi og Sør-Afrika
- 2020 Startet samarbeid med NF&TA og tekstilnettverk – var med å se på tiltak ved markedssvikt Covid
- 2021-24 Deltager i Wasted Textiles ledet av Sifo
- 2023 Pilotprosjekt om tekstilnnsamling med NF&TA

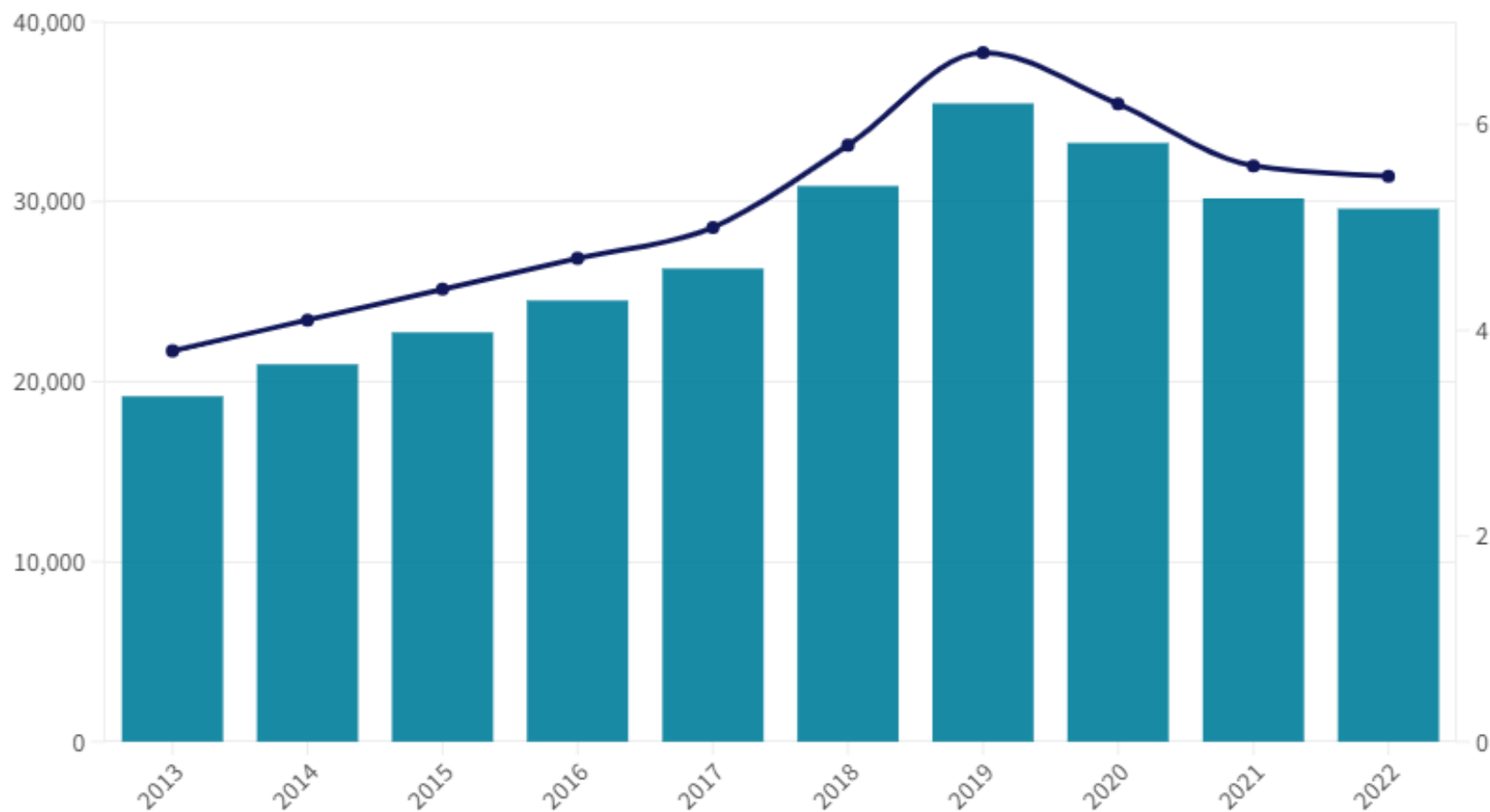
Disposisjon

1. Tekstilinnsamling, hvor står vi nå?
2. Hvorfor gjøre noe med det
3. Hvordan samle inn mer tekstiler i kommunene – erfaringer pilot
4. Anbefalinger fra styringsgruppe
5. Veien videre

Innsamlede tekstiler og sko i Norge

Kilde: For årene 2013-2017: Avfall Norge (AN-rapport 7-2019 og AN -rapport 4-2015). For årene 2019-2022: Fretex og NF&TA – Bedriftsnettverk for tekstilinnsamlere.

■ Kg/innbygger (høyre akse) ■ Tonn totalt (venstre akse)

A Flourish chart

Utvikling i mengde innsamlet

Avfall Norge sin nettside angir kildene:

<https://avfallnorge.no/sirkulaer/tekstiler>

Det har vært begrenset statistikk

Innsamlernetverk har etablert statistikk de siste 5 år

Hvor står vi i Norge i dag

- Flere private aktører i markedet og flere bokser utplassert – fritt fram for alle. Kommersiell virksomhet, uten vesentlige miljøreguleringer.
- Relativt stabilt avsetningsmarked over tid , 5000 til 7500 NOK/tonn. Overskudd.
- Innsamlere hatt en aksept for å definere brukte tekstiler som gaver/donasjoner. Men uklare juridiske vurderinger.
- Eksporteres nå under avfallsregelverket. Rapporteres til EU under rammedirektivet for avfall (65 % målet i 2035)
- I all hovedsak eksporteres tekstilene direkte ut av landet
- Økt profesjonalisering av sorteringen i utlandet – bra standard
- Nordisk sertifiseringsordning innsamlere utredet og skrinlagt
- Større oppmerksomhet på at det er deler av global verdikjede som ikke fungerer
- Innbyggere er forvirret – LOOP merker stor pågang. Tillit?

Hvorfor gjøre noe med det (sett bort fra at det blir et krav 2025)

- 49.000 tonn i restavfallet – 65 % er brukbart – folk kaster brukbare klær (ny Mepex rapport lansert jan. 2024)
- Tekstiler skaper problemer i sorteringsanlegg for restavfall og med 44 % fossil andel gir det CO2 utslipp ved forbrenning
- Klimaberegninger – gir størst klimanytte å flytte tekstiler opp i avfallspyramiden
- Trenger ikke gi vesentlige merkostnader
- Bidra til å sikre sortering som støtter opp under ny verdiskapning ombruk og materialgjenvinning lokalt
- Tilby innbyggere bedre løsninger og entydig og god kommunikasjon. Inkludere reduksjon av tekstilsvinn.
- Stille krav til dokumentasjon og kontroll for eksport

Det er usikkerhet om utvikling i det internasjonale markedet, men mye er på gang i Norden og Europa. Produsentansvar kommer.

Deltakere i nasjonalt prosjektet innsamling og sortering

NF&TA

Norwegian
Re:Textile

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Stavanger
kommune

Handelens
Miljøfond

Pilot: seks prøveområder

Trondheim

System: Henteordning

Kvalitet: Ødelagte tekstiler i utdelt sekk

Deltakelse: 4 500 innbyggere

Bergensområdet

System: Bringeordning til to
gjenvinningsstasjoner

Kvalitet: Ødelagte tekstiler

Deltakelse: 79 000 innbyggere

Stavanger

System: Bringeordning til tekstilbokser,
henteordning via hentavfall.no

Kvalitet: Brukbare og ødelagte tekstiler
sammen

Deltakelse: 13 200 innbyggere

Lørenskog

System: Hente- og bringeordning

Kvalitet: Brukbare og ødelagte
tekstiler i samme sekk

Deltakelse: 2 350 innbyggere

Drammensregionen

System: Bringeordning til fire
gjenvinningsstasjoner

Kvalitet: Ødelagte tekstiler

Deltakelse: 164 000 innbyggere

Fredrikstad

System: Henteordning

Kvalitet: Brukbare og ødelagte
tekstiler i hver sin utdelt sekk

Deltakelse: 1 000 innbyggere

Prosjektmål og forutsetninger

Mål:

- Økt utsortering (fra 38 % til 70-80 %)
- Halvering av mengden i restavfallet
- Innbyggere godt fornøyd (90 %)

Forutsetninger:

- Prøve ut ulike løsning for alle brukte tekstiler, uavhengig av hva som defineres som avfall.
- Bygge videre på dagens løsninger i et samarbeid med alle innsamlere (unngå parallelle løsninger)
- Måle effektene av tiltakene

Trondheim - henteordning

- Størst mengde innsamlet. Redusert mengde i bringeordning (tekstilbokser).
- Skulle være for ødelagte tekstiler, men nesten 60 % var brukbart
- Kundene godt fornøyd med tilbudet – 92 %
- Sekken fungerte godt, fikk tørr verdikjeden selv i periode med snø. Ikke problem med avfall.
- Skånsom innsamling med kassevogn hver 4 uke
- Ca. 20 % deltagelse per innsamling
- God direkte kommunikasjon

Fredrikstad - henteordning

- Moderat innsamlet mengde. Oppnår ikke mengdemål
 - 2 sekker og hyppig henting
- 84 % godt fornøyd med ordningen
 - Ulempe med å måtte bestille henting.
- Samlet inn mest i sekker med brukbare tekstiler
- Andelen brukbart i sekk for ødelagt var noe over 25 %.
- Sekken fungerte godt, oppnådde tørr verdikjede, ikke problemer med avfall

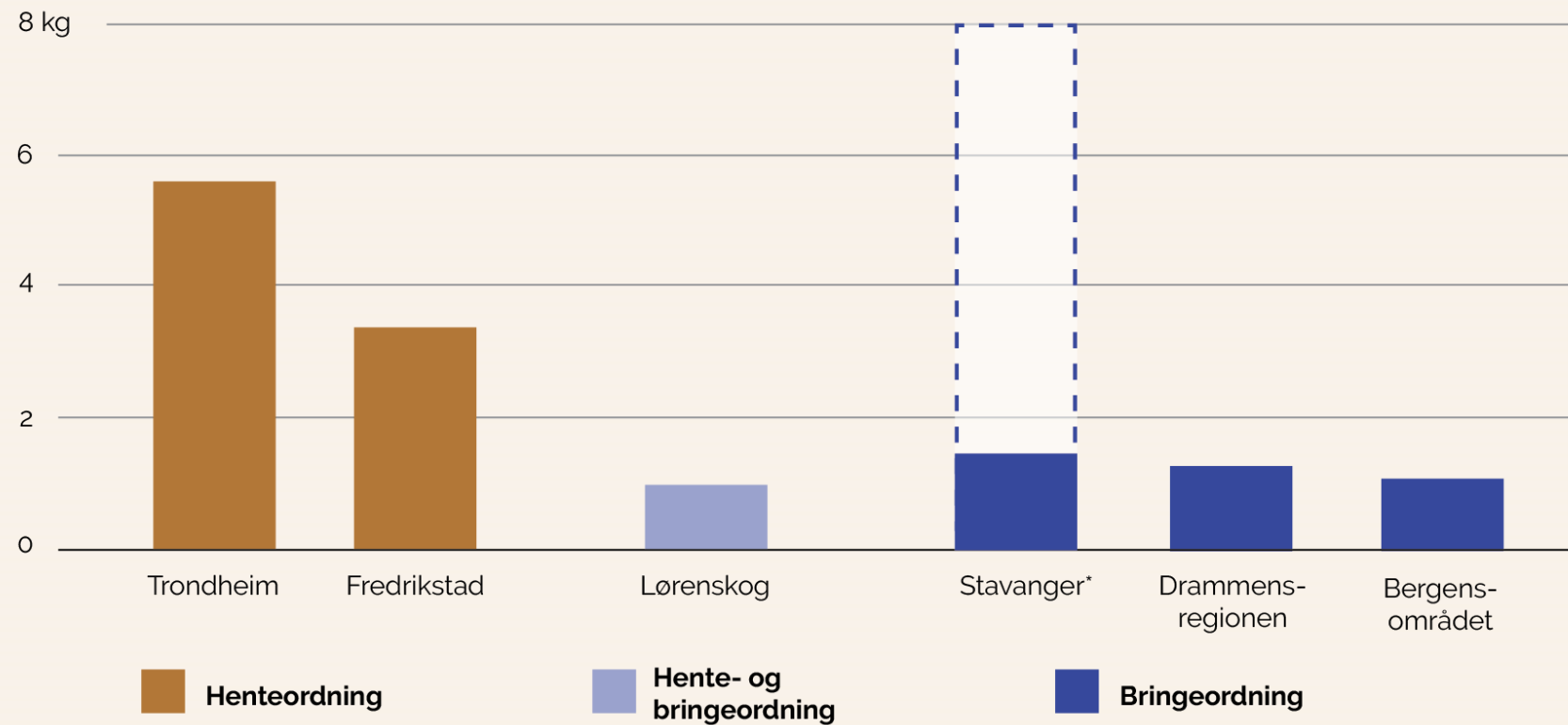

ROAF: Hente- og bringeordning

- Lav innsamlet mengde – ikke oppnådd mengdemål
- Ikke utdeling av noe sekker – færre fått det med seg?
- Kundene meget godt fornøyd med tilbudet (100 %)
- Ikke registrert problemer med fukt, selv uten spesialsekker
- Skånsom innsamling med kassevogn hver 4 uke
- God direkte kommunikasjon

Pilotene gir økt utsortering

Mengde tekstiler innsamlet i prøveprosjektene (kilo per innbygger per år)

** I Stavanger er det totalt samlet inn 8 kilo tekstiler per innbygger per år. Mengden angitt i figuren (1,4 kilo) er økt mengde som er registrert i innsamlingsboksene og som kan knyttes til prøveprosjektet.*

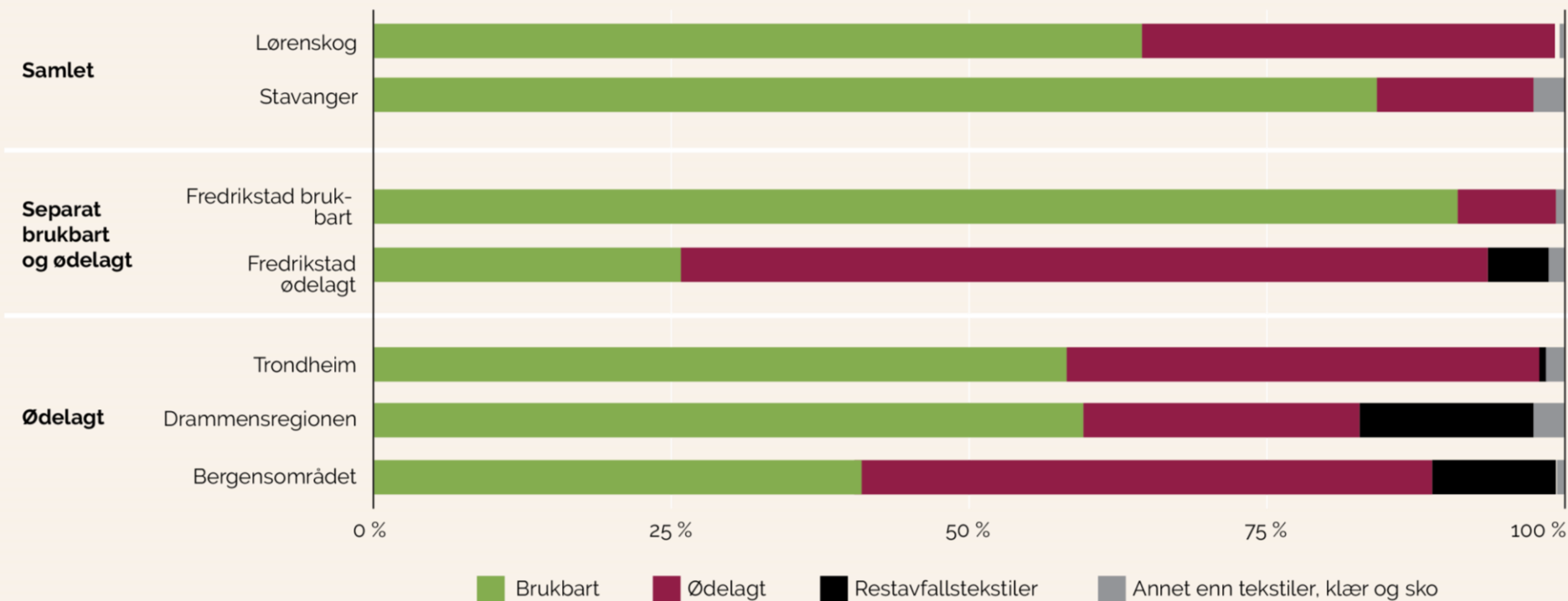

Kommunikasjon avgjørende

- Brukerintervjuer og brukerundersøkelser viktig for å oppnå dialog med innbyggerne
- Kommunene og IKS-ene har lyktes med å nå ut til pilotbrukerne gjennom **direkte kommunikasjon** og via oppslag i lokalmedia
- Kommunikasjonen har vært enhetlig og viser til det nasjonale prøveprosjektet
- Felles sorteringskriterier og merkeordning viktig for å lykkes

Andelen brukbart i «ødelagt» er høy

Sammensetning av innsamlede tekstiler i prøveprosjektene

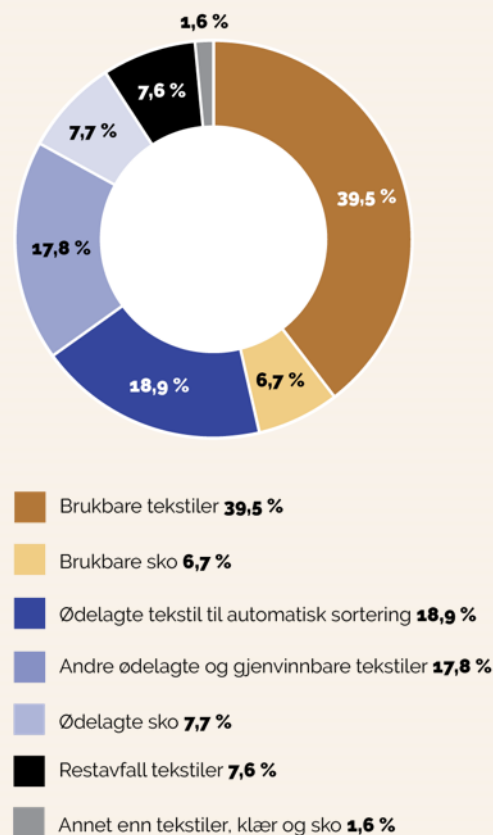

Grovsortering og fibersortering

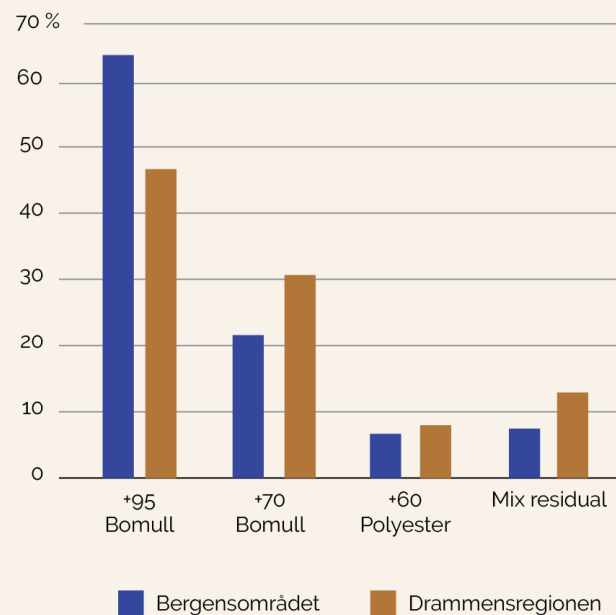
- Testet ut grovsortering hos Fileks, Kirkens Bymisjon, UFF og Fretex.
- Testet ut fibersortering i Koblenz og Malmø
- Manuell grovsortering i Norge gir muligheter for å få bedre kontroll med verdikjeden og økt verdiskapning i Norge.
- Manuell sortering viktig for å skille – ombrukskvaliteter, kvaliteter til materialgjenvinning og det som ikke kan utnyttes.
- Kvalitet utsortert til automatisk fibersortering har høyt potensiale for fibergjenvinning (+95% bomull)
- Tidkrevende operasjon, men relativt lite behov for kunnskap. Kan effektiviseres.

Ødelagte klær, høy andel egnet til gjenvinning

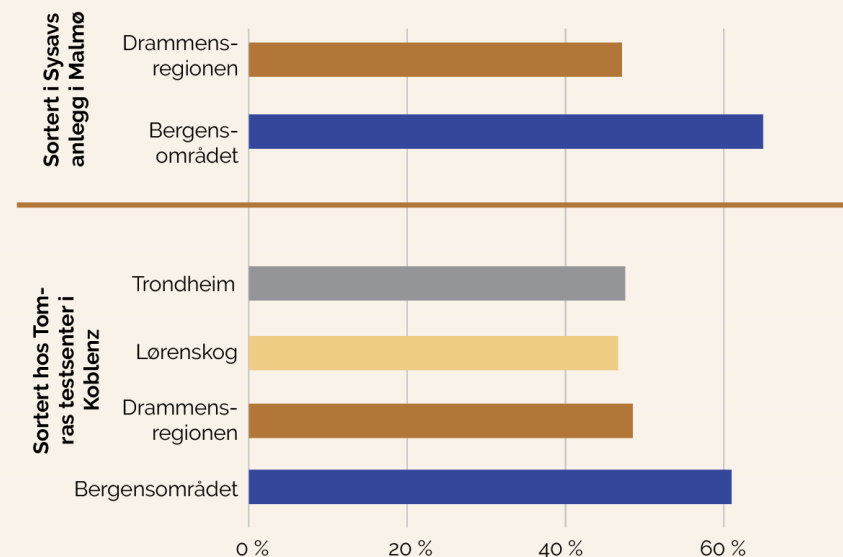
Sammensetning av ødelagte tekstiler i prøveprosjektene

Fiberkvaliteter ut fra Siptex' sorteringsanlegg

Andel med mer enn 95 % bomull fra sorteringsforsøkene

Hvordan samle inn tekstiler?

- Opprettholde dagens struktur med tekstilbokser, mulig effektivisering logistikk
- Supplere med aksjoner for henting av tekstiler hjemme noen ganger i året.
- Satse på kommunikasjon for redusert tekstilsvinn og levering av rene og tørre tekstiler
- Forbedre tilbudet på GVS – unngå at det havner i restavfallet.
- Sikre tørr verdikjede og at alt er pakket i sekker og poser
- Skånsom innsamling – ingen komprimatorbil
- Forsvarlig å samle inn brukbare og ødelagte tekstiler sammen, uavhengig av om det er donert eller kalles avfall

NF&TA

Hvordan blir fremtidens tekstilinnsamling?

Resultater fra nasjonalt prøveprosjekt 2023

Anbefalinger styringsgruppe, med dissens fra Fretex sin representant

1. Vi anbefaler at det skal være felles nasjonale sorteringskriterier for levering av brukte tekstiler som gir mulighet for en enhetlig kommunikasjon med innbyggerne.
2. Vi anbefaler at de fysiske systemene for innsamling kan tilpasses lokale forhold og være en kombinasjon av hente- og bringeløsninger.
3. Vi mener at det blir viktig å investere i en bedre infrastruktur for sortering av brukte tekstiler i Norge
4. Vi anbefaler at etablering av et utvidet produsentansvar prioriteres
5. Brukte og ødelagte tekstiler sammen? Klare fordeler, men kan være for tidlig med endelig konklusjon

Samarbeid eller paragrafer?

Samarbeidsløsning – en unik mulighet. En visjon

- Ett system for alle brukte tekstiler, løsninger som ivaretok hensyn til miljø, effektivitet og fordeling av verdier.

Paragrafløsning - basert på frykt?

- Innsamlere definerer at de ikke samler inn avfall
- Kommunene kan definere det som avfall
- Blokkere for samarbeid, trolig suboptimale løsninger

Mellomløsninger – ja det vi nok gå seg til

Tekstiler, klær og sko

Tid for kursendring og handling

- Kommunene bør ha styringen og legge opp gode helhetlige integrerte systemer for tekstiler til forberedelse til ombruk og materialgjenvinning.
- Store muligheter for innsamlere også i framtiden, men bør være innstilt på omstilling og ikke kreve enerett på såkalte donerte tekstiler og at det skal i eget system.
- Pilotprosjektet klarte ikke å samle alle aktører om en felles kurs eller strategi for framtidig innsamling og sortering av tekstiler i Norge. Var det naivt å tro?
- Pågår betydelig lobbyvirksomhet for å opprettholde mulighetene for donasjoner/sikre verdiene og særinteressene til dagens innsamlere.

Spørsmål eller ønske om en prat om tekstiler?

Frode Syversen

frode@mepex.no

Kristiane Rabben

kristiane@mepex.no

